

TNC 41 Vattenordlista 1. Hydrobiologiska termer

I TNCs publikationsserie har nu utkommit TNC 41 Vattenordlista 1. Ordlistan som är den första i en planerad serie omfattar hydrobiologiska termer, dvs. termer med anknytning till vattnets djurvärld och växtvärld. De cirka 330 termerna har försetts med definitioner och förklarande kommentarer jämte motsvarigheter på engelska, franska, tyska och finska. Ordlistan har utarbetats på initiativ av en kommitté för terminologi inom va-området med följande sammansättning:

länsingenjör Sven Åke Svensson, Länsstyrelsen i Jönköpings län,
ordförande

civilingenjör Bengt Gustafsson, Kungl. Tekniska Högskolan och
Föreningen för Vattenhygien

laborator Lars Karlgren, Statens Naturvårdsverk

direktör Bengt Petrelius, Svenska Vatten- och Avloppsverksföreningen

direktör Einar Selander, Tekniska Nomenklaturcentralen

direktör Ossian Svensson, Kommunförbundet

professor Gunnar Weijman-Hane, Chalmers Tekniska Högskola och

Svenska Konsulterande Ingenjörers Förening

avdelningsdirektör Nils Ahlgren, Statens Naturvårdsverk, sekreterare

Dåvarande Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen ställde medel till TNCs förfogande och följande konsultföretag åtog sig det förberedande utredningsarbetet: Allmänna Ingenjörbyrå AB, Ingenjörbyrån VIAK AB, Kommunernas Konsultbyrå LBF, Orrje & Co, Sydsvenska Ingenjörbyrå AB, AB Vattenbyggnadsbyrå.

Samordningsarbetet och vidareförändret anförtroddes en arbetsgrupp bestående av Nils Ahlgren, Sven Åke Svensson och Einar Selander.

För den nu föreliggande ordlistan har det förberedande utredningsarbetet utförts inom Sydsvenska Ingenjörbyrån av docenten i fysiologisk botanik vid Lunds universitet, fil.dr Artur Almestrand. Almestrand har som adjungerad i arbetsgruppen deltagit i arbetet fram till slutstadiet.

Ett stort antal remissinstanser har bidragit med värdefulla synpunkter. Vid behandlingen av termer inom ekologi och angränsande områden har samordning ägt rum med arbetet på den skogsordlista som samtidigt utarbetats inom Skogshögskolan i samråd med TNC. (Skogsordlistan väntas utkomma under början av år 1969 med beteckningen TNC 43.)

För de finska termerna svarar en arbetsgrupp under ledning av professor Reino Ryhänen vid Limnologiska institutionen vid Helsingfors universitet. För de övriga språken har flera internationella kontakter utnyttjats.

Ordlistan, som omfattar 83 sidor, kostar 20 kronor och säljs som vanligt i bokhandeln eller genom Sveriges Standardiseringskommission.

TNC 41 presenterades den 12 december 1968 vid en föredragning inför generaldirektör Valfrid Paulsson och TNCs kommitté för VA-terminologi. Docenten Artur Almestrand erinrade därvid i ett anförande om den paneldiskussion som under rubriken Miljövård-Teknik-Ekonomi hölls vid IVL-konferensen i december. Vid denna framhölls bl.a. vikten av att i de aktuella utbildningsämnena på ett integrerande sätt taga med miljövårdsfrågorna. Docent Almestrand sammanfattade sin uppfattning om den nya ordlistans användningsområden på följande sätt.

1. När det gäller utbildningen av tekniker vid högskolor, i vattenförsörjnings- och avloppsteknik vid Chalmers Tekniska Högskola eller vattenbyggnad vid Lunds Tekniska Högskola, är det min uppfattning att denna ordlista bör ingå i den obligatoriska kurslitteraturen. Teknologerna får där en kort och koncis beskrivning av termernas innebörd, som sedan naturligtvis exemplifieras i kompendier, övningar och exkursioner.

2. Tänker vi vidare på undervisningen anser jag den som lämplig litteratur även vid de miljövårdskurser som har anordnats vid Chalmers och Lunds universitet. Det är överhuvud viktigt att man på ett så tidigt stadium som möjligt får in dessa termer i medvetandet och i samband härmed bör den då också användas vid den biologiska ekologiundervisningen vid universiteten.

3. Jag tror också ordlistan har en stor funktion att fylla vid undervisningen i grundskolan och tjäna som uppslagslitteratur. Jag var nyligen och höll ett föredrag om närsaltsreduktion och sjörestaurering vid Kemistsamfundet i Karlshamn. Auditoriet utgjordes till stor del av biologilärare för vilka dessa hydrobiologiska termer i stor utsträckning var okända.

4. Om vi skall fortsätta med utbildning, så pågår som bekant varje år en vidareutbildning av tekniker, tjänsteläkare och veterinärer vid Nordiska Hälsovårdshögskolan, Göteborg, beträffande vattenproblem. Här har denna ordlista liksom de kommande delarna en stor mission att fylla och bör kunna förenkla problemen för såväl lärare som elever.

5. Utbildningen av verksskötare. De kurser som bedrivs av Statens Institut för hantverk och industri är ju ambitiösa, och ordlistan skulle utan tvekan kunna vara till god nytta.

6. Vi kommer så till den färdigutbildade och arbetande teknikern i statlig, kommunal eller privat tjänst som inte har tillfälle att aktivt delta i fortbildningskurserna i miljövård, likaså industrins folk. För samliga kategorier bör ordlistan vara av stort värde.

7. Vattenrättsjuristerna såväl i vattendomstolar som de i privat tjänst har säkerligen ett stort behov av ordlistan. I samband med miljöbeskrivningen vid mål om föroreningsutsläpp, sjöregleringar för kraftändamål och vattenförsörjningsändamål, sjösänkningar ingår

numera ofta ingående beskrivningar av de biologiska förhållandena utförda av fackbiologer. Det bör ju bli lättare för vattendomsstolarna att sätta sig in i de biologiska processerna i naturen.

8. Vi har kategorin läkare och veterinärer, vilka också kan tänkas ha nytta av den i sitt arbete. Stadsveterinärerna sysslar en hel del med vattenproblem, likaså länsläkare och länsveterinärer.

9. En yrkesgrupp som också borde taga del av ordlistans innehåll är journalisterna.

10.. Vi har slutligen den stora allmänheten som bör ha tillgång till ordlistan på de allmänna biblioteken. Med den omfattning som miljövärden i dag fått är jag förvissad om att ordlistan även här fyller ett stort behov.

TNC 41 anmäldes i Sydsvenska Dagbladet den 20 januari 1969 och vi citerar ur recensionen:

'Förklarare av fackuttrycken

Miljövärdsproblemen har fört ut en lång rad fackuttryck i tidningar och tal. Ju oftare de hörs av, ju mindre förklaringar lämnas om deras innebörd och den enskilde ställes lätt utanför debatten. I en skrift, utgiven av Tekniska Nomenklaturcentralen, ges besked om alla hydrobiologiska termer och om deras engelska, franska, tyska samt finska motsvarigheter (Vattenordlistan, TNC 41). Här har sålunda den miljömedvetna en behändig handbok inom åtminstone en av de viktiga sektorerna, som är föremål för förstörelse, forskning och debatt.'

(Under rubriken 'Naturen och vi' av Arne Schmitz)

TNC 40 Korrosionsordlista

I TNCs publikationsserie har nu utkommit TNC 40 Korrosionsordlista. Ordlistan har på initiativ av Nordiska Samarbetsgruppen för Korrosion utarbetats av docenten i Korrosionslära vid KTH, tekn.lic. Einar Mattsson i samarbete med civilingenjör Lage Knutsson. Ordförande i den nordiska samarbetsgruppen har varit civilingenjör Hans Arup, Korrosionscentralen, Köpenhamn. Från Finland har medverkat tekn.dr J Larinkari, Kemiska Centralförbundet, Helsingfors och professor Matti Tikkanen, Tekniska Högskolan, Otnäs, från Norge överingenjör Ole Thome, Skipsteknisk Forskningsinstitut, Oslo, och från Sverige överingenjör Börje Bergsman, Korrosionsinstitutet, Stockholm.

Som sakkunniga har därjämte anlitats professor Hellmut Fischmeister, professor Paul Nylén, docent Axel Rönquist och professor Gösta Wranglén.

Översättningen till engelska har gjorts under ledning av mag.scient. Hakon Nord och civilingenjör Erik Nielsen vid Korrosionscentralen i Köpenhamn. Genom den engelska parallelltexten har den nordiska korrosionsforskningen fått möjlighet att stimulera och påverka den internationella terminologin. Ordlistans tyska termer har underställts herr H Puschmann, DECHEMA, Frankfurt/Main, och dess franska termer professor Marcel Pourbaix och dr J van Muylder, CEBELCOR, Bryssel.

Ett betydande intresse för ordlistan har redan anmälts från korrosionsforskare, bl.a. i England, USA och Canada.

Ordlistan ersätter den korrosionsordlista som år 1957 utgavs av IVAs korrosionsnämnd i samarbete med TNC. En väsentlig utvidgning har skett i fråga om antal termer. Termerna berör i huvudsak det egentliga korrosionsområdet, men vissa termer har hämtats från närliggande områden, såsom elektrokemi och ytbehandling.

Ordlistan innehåller 326 termer med definitioner på svenska och engelska. Varje term har motsvarighet på danska, finska, norska, engelska, franska och tyska. I fråga om de nordiska termerna har samstämmighet eftersträvat och i många fall uppnåtts.

Utredningsmannen docent Mattsson har för arbetets genomförande erhållit bidrag från Nordforsk. Korrosionsinstitutet i Stockholm och Korrosionscentralen i Köpenhamn har likaså lämnat ekonomiskt stöd, medan TNC svarar för kostnaderna i samband med redigering och tryckning.

Ordlistan omfattar 130 sidor och kostar 40 kronor. Den säljs som vanligt i bokhandeln och genom Sveriges Standardiseringskommission samt dessutom genom Korrosionsinstitutet i Stockholm.